

Na základě výkazů MŠMT konstatovala Česká odborná společnost pro inkluzivní vzdělávání (ČOSIV) krajské rozdíly mezi diagnostikovanými a individuálně integrovanými žáky se SVP a poukázala tak na nejednotný přístup k diagnostice různých postižení a znevýhodnění.

2.2 Charakteristiky a složení navštívených základních škol

Tematické šetření ČŠI proběhlo v 256 běžných základních školách. Polovina škol navštívených v rámci tematického šetření se řadí mezi malé školy (do 150 žáků). Také přibližně polovina základních škol tvořila jeden právní subjekt s mateřskou školou (52 %). Plně organizované školy tvořily největší skupinu hodnocených škol – 64,5 %. Z hlediska zřizovatele bylo nejvíce škol zřizováno obcemi, dále bylo posuzováno 6 soukromých škol, jedna krajská a jedna církevní.

Devět desetin škol zahrnutých do tematického šetření navštěvuje alespoň jeden žák se SVP, z toho v necelých dvou pětinach škol je vzděláváno více než 10 % těchto žáků. Podíl žáků se SVP z celkového počtu žáků v navštívených školách činil 8,6 %.

Pozornost byla věnována také jednotlivým skupinám žáků se SVP. Žáci se zdravotním postižením či znevýhodněním, kteří byli diagnostikováni školským poradenským zařízením, se vzdělávali v 85,5 % základních škol navštívených v rámci tematického šetření. Naopak sociálně znevýhodnění žáci, kteří byli diagnostikováni školským poradenským zařízením a byli tudíž evidováni ve školní matrice, byli zaznamenáni pouze v 16,5 % škol a tvořili 0,5 % ze všech žáků. Ředitelé škol byli v rámci šetření požádáni, aby odhadli, kolik dalších žáků by vyhovovalo definici sociálního znevýhodnění, přestože jej nemají diagnostikované. Součet těchto žáků a diagnostikovaných sociálních znevýhodnění (dále „SZ“) pak činil 4,9 % z celkového počtu žáků. Celkem tedy podle kvalifikovaného odhadu ředitelů navštěvovali žáci se sociálním znevýhodněním tři pětiny škol. Výše zmíněné údaje potvrzují předpoklad, že počet sociálně znevýhodněných žáků je několikanásobně vyšší, než je uváděno ve školních matrikách. Přípravnou třídu, která je určena pro sociálně znevýhodněné děti, mělo zřízeno 9 škol zapojených do šetření, v průměru se v nich vzdělávalo 14 dětí.

2.3 Materiální podmínky

V rámci podpory inkluze žáků se SVP je potřeba odstraňovat architektonické bariéry a přizpůsobovat materiálně-technické podmínky jejich potřebám. ČŠI pravidelně sleduje, zda má škola bezbariérový přístup alespoň v části budovy a zda se případné investice vkládají do jeho vybudování. V navštívených školách mělo bezbariérový přístup k dispozici 22,8 % škol. V posledních třech letech se materiální rozvoj soustředil na bezbariérový přístup pouze ve 3 % škol. Vedle stavebních úprav také bylo v hospitovaných hodinách sledováno využití kompenzačních, rehabilitačních a učebních pomůcek a jiných úprav organizace vzdělávání zohledňujících SVP žáka (např. rozvržení třídy, rozestavení lavic, relaxační koutek apod.).

2.4 Personální podmínky a školní poradenství

Integrace žáků se SVP klade vysoké nároky na pedagogické pracovníky – předpokladem úspěšného začleňování žáků se SVP do hlavního vzdělávacího proudu je odborná připravenost pedagogických pracovníků a systematický rozvoj jejich schopností a dovedností v oblasti specifické práce s těmito žáky. Tato specifika by měla být zahrnuta již v počátečním vzdělávání učitelů a následně rozvíjena v rámci profesního rozvoje. Současně by měl být zajištěn dostatek podpory ze strany vedení školy.